

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Харківський інститут

Кафедра психології

В.ІО. Догадіна

Схвалено на засіданні кафедри
психології

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри *Л.В.Лантух* /Л.В.Лантух/

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Супервізія в психологічній практиці

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

бакалавр

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми:

Психологія

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

(за наявності)

Практична психологія

(назва спеціалізації)

Харків ХІ ПрАТ «ВНЗ «МАУП» 2024 р.

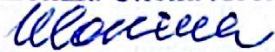
Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Шопша Олена Леонідівна, доцент кафедри психології

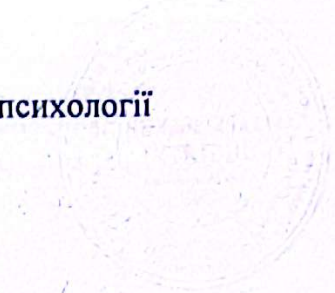
Викладач:

Шопша Олена Леонідівна, доцент кафедри психології

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол від 28 серпня 2024р. № 1

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Супервізія в психологічній практиці
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	053 Психологія
Рівень вищої освіти	(перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	<u>обов'язкова</u>
Кількість кредитів і годин	4 кредити/120 годин. Лекції <u>14</u> Семінарські/практичні <u>10</u> Самостійна робота <u>96</u>
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	<i>Іспит</i>
Сторінка дисципліни на сайті	https://kh.maup.com.ua/%d0%ba%d0%b0%d1%84%d0%b5%d0%b4%d1%80%d0%b0-%d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%97/#
П.І.Б. викладача	Шопша Олена Леонідівна
Науковий ступінь	К.псих.н.
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри психології
Дисципліни, які викладає НПП	ОК 33 Психологія травмуючих ситуацій ОК 39 Супервізія в психологічній практиці
Напрями наукових досліджень	Профілактика психічного здоров'я особистості в умовах пандемії коронавірусу» «Програма профілактики психічного здоров'я особистості»
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	Інші:
Додаткові ресурси (за бажанням викладача, за наявності)	
Контактна інформація викладача:	
E-mail	
Контактний телефон	
Телефон кафедри (за наявності)	0992262408
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту	https://kh.maup.com.ua/кафедра-психології

1. Коротка анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна “Супервізія в псих.практиці” розкриває різноманітні наукові підходи, концепції і принципи вивчення роботи психологів, які значною мірою поглиблюють свої знання у процесі спілкування та консультації з іншими спеціалістами, підвищуючи свій професійний рівень

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: висвітлення психологічного змісту, механізмів та умов становлення і розвитку супервізійних процесів. дати студентам базові знання про супервізію, про етичний кодекс супервізора та важливість супервізії в роботі та підготовці психолога-консультанта та психолога-терапевта.

Завдання:

1. Поглиблення й розширення загальнотеоретичної підготовки студентів до роботи з клієнтами (пацієнтами).

2. Озброєння студентів базовими знаннями про відповідальність за процес консультування і психотерапії; підвищення їх рівня професійної терапевтичної роботи.

3. Підготовка студентів до узагальнення основних функцій психоконсультативного і психотерапевтичного процесу та супервізії: формуючої, або освітньої, що передбачає розвиток умінь, навиків, розуміння та здібностей терапевтів і консультантів; тонізуючої, або підтримуючої, що передбачає протистояння впливам із боку проблем клієнтів (пацієнтів); нормативної, або спрямовуючої, що передбачає контроль терапевта над власною особистістю.

4. Формування у студентів вміння розуміти своїх клієнтів (пацієнтів).

3. **Формат курсу:** очний (*offline*)

4. **Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):**

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності
ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Загальні компетентності / Soft-skills (ЗК) :	
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
ЗК19. Здатність працювати в команді.	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
Спеціальні (фахові) компетентності / Hard-skills (ФК)	
СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми
СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики	Повністю. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми

Результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (РН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
	денна
навчальна дисципліна Супервізія в псих.практиці	
Курс	4
Семестр	8-й
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Аудиторні години:	14 лекційних та 10 семінарських (практичних) годин
Модульний контроль	1 модульна контрольна робота
Самостійна робота Індивідуальне науково-дослідне завдання	96 години
Форма семестрового контролю	іспит

6. Статус дисципліни: цикл професійної підготовки, обов'язкова дисципліна

7. Пререквізити базові загальноосвітні знання професійного циклу.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

1. Мультимедійний проектор, ноутбук для проведення аудиторних занять, доступ здобувачіввищої освіти до Інтернету.
2. Сервіс для пошуку наукових джерел GoogleScholar. Електронний режим доступу: URL:<https://scholar.google.com.ua>
3. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України URL: <http://izbornyk.org.ua/>
4. Офіційний сайт українського Товариства охорони пам'яток історії та культури URL: <https://pamjatky.org.ua/>
5. Національний музей історії України URL: <https://nmiu.org/>
6. Історична веб-хрестоматія UKRAÏNARUS URL: http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html
7. Українська електронна бібліотека URL: <http://ukrcenter.com/library.asp>

8. Політика курсу.

- Передбачає роботу в команді.
- Виконання завдань у встановлений термін.
- Відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача.

-Дотримання академічної доброчесності (Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта - відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату).

- Презентації та доповіді мають бути авторськими і оригінальними.

- Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Студент має виконати в кожному модулі самостійну роботу та одну за семестр ІНДЗ (реферат, доповідь, презентація, есе, проєкт), за ІНДЗ зараховується активна студентська наукова робота в межах студентських Клубів. Оформлення рефератів, есе, доповідей, контрольних робіт має здійснюватися за зразком на сайті Інституту, вкладка «Студенту – Зразки. Метод. рекомендації – Метод. рекомендації до курсових та інших письмових робіт», наприкінці рекомендацій див. вимоги до оформлення джерел за ДСТУ-2015. Порухення вимог оформлення тексту та джерел дасть підставу вважати в роботі наявність плагіату, і роботу не буде зараховано.

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність здобувачів вищої освіти під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) наконсультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до відцифрованих історичних документів);
- списування та плагіат.

Реферативні роботи здобувач виконує самостійно, з обов'язковим посилення на джерела інформації та самостійно перевіряє їх онлайн на безкоштовних сервісах на антиплагіат. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи.

Здобувачі вищої освіти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, інші письмові види робіт).

Здобувач вищої освіти, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

10. Схеми курсу СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість балів за семестр	Балів 214				
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II	
Назва модуля	Теорія супервізії			Практика роботи в супервізії	
Лекції	1-2(4 бал)	3 (2 бал)	4 (1 бал)	5-6 (3 бал)	7 (3 бал)
Теми лекцій	1. Супервізія: загальні поняття. Історія супервізії 2. Відмінності супервізії від інших напрямів допомоги	3. Рівні, види, варіанти й форми супервізії . Етичні принципи супервізії	4. Групова супервізія: теорія та практика	5. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого 6. Супервізія роботи з дітьми . Супервізія роботи з підлітками	7. Фактори супервізії Вплив супервізора на результат супервізії
Семінарські й практичні заняття	1 210 бал)	2 (10 бал)	3 (0 бал)	4 (20 бал)	5 (10 бал)
Теми семінарських занять	1. Супервізія: загальні поняття. Історія супервізії Відмінності супервізії від інших напрямів допомоги	2. Рівні, види, варіанти й форми супервізії	3.Етичні принципи супервізії	4. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого Супервізія роботи з дітьми	5. Вплив супервізора на результат супервізії
Самостійна робота	(5 балів) 42год.			(5 балів) 42 год	
Поточний контроль	модульна контрольна робота №1 (25 балів)			модульна контрольна робота №2 (25 балів)	
ІНДЗ	1 (30 год)				
Підсумковий контроль	Розрахунковий коефіцієнт: 2,14				

11. Форми і методи навчання.

Основними видами навчальних аудиторних занять є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації.

Лекція-дискусія (бінарні) - метод групового обговорення проблеми з метою з'ясування істини шляхом зіставлення різних думок, спосіб організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу ухвалення рішення в групі.

Лекція-аналіз конкретної ситуації нагадує лекцію-дискусію: на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію (т. зв. мікроситуації, які демонструються аудиторії усно або у вигляді відео-запису тощо). Викладач активізує діалог за допомогою спеціально спрямованих запитань, підказок, зіставленням різних поглядів, а іноді й їх зіткненням.

Лекція-конференція- проводиться як науково-практичне заняття заздалагеть поставленою проблемою і системою доповідей тривалістю 5-10 хвилин. Викладач підводить підсумки самостійної роботи і виступів студентів, за їх допомогою формулює основні висновки.

Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню кейсів, розгляду конкретних ситуацій, презентації тем, тестування.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделюєте поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- виступ за темою індивідуального завдання-кейса у формі презентації (*критерії оцінювання див.: Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 7.3.*).
- виступ-інформування за темами семінарських занять;
- семінар з індивідуальною та груповою роботою;
- семінар у формі дебатів.

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій					
Відвідування семінарсько-практ. занять					
Робота на семінарсько-практичному занятті					
Виконання завдань для самостійної роботи					
Виконання модульної роботи					
Виконання ІНДЗ					
Разом					
Максимальна кількість балів: Студент набрав РПД X балів; Розрахунок: $X:2,14 =$ загальна кількість балів ЄКТС студента.					

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота включає дослідження електронних джерел, пошук друкованих публікацій (наукові праці, статті у періодичних виданнях, документи, офіційні звіти, статистичні матеріали, законодавчі та інші нормативно-правові акти за дисципліною).

Критерії оцінювання:

- змістовність – 2 бали
- відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

14. Форми проведення поточного, рубіжного (модульного) контролю та критерії оцінювання.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів-тренінгів та семінарів з індивідуальною роботою. Під час поточного контролю оцінюються такі компоненти:

- Повнота теоретичної відповіді – 3 бали;
- аналіз різних точок зору, джерел літератури, підходів до вивчення проблеми (питання) – 5 балів;
- вільне володіння інформацією, відповіді на додаткові запитання – 2 бали.

Максимальна кількість балів - 10 балів.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді розв'язання задач, виконання

логічних завдань та тематичного тесту. Під час рубіжного (модульного) контролю оцінюються такі компоненти:

- теоретичний матеріал – 5 балів
- повнота розкриття теми, навички розв'язування логічних задач – 5 балів

Максимальна кількість балів - 10 балів.

15. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Испит. Студент готує усну мультимедійну або реферативну презентацію. (Методологічні рекомендації до проведення й оцінювання заліку див. *Робоча навчальна програма дисципліни*).

16. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю (див.: *Робоча навчальна програма дисципліни, п.п. 7.5*).

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

17. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела (література):

Основна

1. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі : навч. посіб. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 396 с.
2. Супервізія в арт-терапії. Складні випадки та делікатні теми в роботі психолога - Олена Тараріна

3. Франкл В. Сказать жизни «Да!»: психолог в концлагере/ Виктор Франкл; Пер. с нем. – 9-е изд. – К.: Альпіна Паблішер, 2020. – 239 с.
4. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Мотивація діяльності людини: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / З.Р. Кісіль, Д.В. Швець. – Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. – 154 с.
5. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : Навчальний посібник / С. Б. Кузікова. 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Суми : Університетська книга, 2020. – 304 с.
6. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
7. Наказ Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення супервізії у соціальних службах (05.01.2015 № 5). –
8. Смеречак, Л. Особливості навчання майбутніх соціальних працівників супервізорству // Молодь і ринок №10 (153), 2017. – С.103-107

Додаткова:

1. Карута Кеті. Почути травму. Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів. Вид.: Дух і літера, 2017. -496с.
2. Психологія сім'ї: техніки підтримки родини. Метод посібник. / За редакцією Інни Литвинової та Тетяни Курганської. – К.: ТОВ «7БЦ», 2023. – 264с.
3. Макрейвен В. Застеляйте ліжко/Пер. з англ. Т. Заволоко. – К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2023. – 128С.
4. Психологічна допомога військовим. Міжнародна асоціація Психосоматики та Тілесної Терапії. – К.: Видавництво психологічної літератури «Психобук (Psyhobook)», 2022 – 124 с.
5. Франкл В. Сказать жизни «Да!»: психолог в концлагере/ Виктор Франкл; Пер. с нем. – 9-е изд. – К.: Альпіна Паблішер, 2020. – 239 с.
6. Слезанська Ганна Іванівна. СУПЕРВІЗІЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА ПРИНЦИПИ. Науковий збірник ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота. № 30. С.155-158